תרומה. דאין גידולי היתר מעלין את האיסור: **כגידולי גידולין קאמר.** דהכי קאמר גידולי בגל של תרומה שנטעה ורבו גידוליו על עיקרו דהוו להו גידולי גידולין: **תניא וכו'.** דגידולי גידולין של תרומה חולין: **אפי' בדבר שאין זרעו כלה.** כגון מוותר: **בדבר שזרעו כלה.** כגון חיטים גידולי גידולין דזהו השני: **תרין רבויא של גידולי גידולין דרבו גידוליו על עיקרו מוסר קא משמע לן.** כלומר הא אתא לאשמועינן גידולי גידולין של בגל של תרומה ורבו אותן גידולין על עיקרו מותר דזהו השלישי:

הדרן עלך הנודר מן הירק

קונם יין שאני טועם היום. דמשמע כל זמן שהוא יום ותו לא: **שבת זו.** והיה עומד בשבת לאסור בכל השבת בשבת ימי השבוע: **והשבת שעברה.** כלומר (ב) בשבת שהוא עומד בה. ולהכי קרי ליה שעברה לפי שהשבת זה אינו מתחשב אחר ימים הבאים אלא אחר ששת ימים שעברו: **חדש זה.** אמר קונם יין שאיני שותה בזה החדש והיה עומד באותו יום של ר"ח: **אסור בכל החדש.** בכל שלשים יום הבאים: **וראש חדש להבא.** כלומר (ג) ר"ח זה שהוא עומד לתוכו הוא נמנה עם ימים הבאים שהוא ראשון שלהם: **וכן אם היה עומד בראש השנה ואמר קונם יין שאיני טועם שנה זו.** אסור בכל השנה ואותו היום של ראש השנה שהוא עומד בו. ולהכי קרי לעתיד לבא לפי שהוא נמנה לימים ולחדשים הנכנסים שהוא אחר זמן ולהכי קאמר לעתיד ולא קאמר להבא. **ואם היה עומד בשעת השמיעה ואמר קונם יין שאיני טועם בשבוע זו אסור בכל השבוע הבא.** (ד) ואותה שנה שביעית שהוא עומד בה נמנית לשבוע שעברה להכי קרי ליה שעברה: **ואם אמר.** שאיני טועם יום אחד (ה) מעת לעת שאם היה עומד בשעת הנדר בחצי היום אסור למחר עד חצי היום וכן אם אמר שבת אחד בחיזה יום שעומד בשבוע אסור עד יום שמיני לאותו יום שנדר וכן בשנה אחת וכן בשבוע אחת אסור שנה שלימה ושבוע שלם מיום ליום: **גמ' לכשתחשך.** אע"פ שעבר היום: **צריך שאלה לחכם.** להמיר לו נדרו משום היכלא: **גזירה היום אינו יום אחד.** (1) אע"פ שעבר היום הוי מותר אתו יום אחד. דאי אמרת לכשתחשך הוי מותר נמי כי נדר יום אחד ועומד בחצי היום מותר לכשתחשך ואיהו לא הוי מותר עד מעת לעת הילכך צריך שאלה לחכם וכיון דבעי שאלה לחכם חכם חוקר כילד נדר ולא יבא לידי חילול נדר: אי

אמר דאסור עד מעת לעת כמו בסיפא דאמר יום אחד: שבת זו. ועומד בחצאי ביום ג' אי ביום ד' אסור כל השבת. כלומר כל ימי אותה השבוע עד סופה ושבת שעברה כלומר ושבת הבא עליו סוף השבוע אסור כמו כן דאף השבת משבוע שעבר וגמ' פריך פשיטא: חדש זה. ועומד בט"ו ימים בטבת אסור בכל החדש עד סופו: ור"ח להבא. פי' ר"ח שבא של אחריו הייינו להבא ומותר בו שהוא [מחדש] הבא: שבוע זה אסור בכל השבוע. ועומד הוא בחצאי השמיעה בשנה רביעית אי חמישית לשמיעה אסור עד סוף השבוע: והשביעית שעברה. כלומר שנה השביעית הבאה היא לשעבר שנמנית עם שמיעה שעברה ואסור בה פי' זה לרוטו. ר"מ שבת זו ועומד ביום שבת ונודר בשבת זו אסור בכל השבת כלומר בכל השבוע הבאה ושבת שעברה כלומר ויום השבת שהוא נודר בו גם הוא אסור ואע"פ שאתמר הוא שהוא משבוע שעבר הואיל ונדר בו אסור ובגמרא פריך פשיטא: חדש זה ועומד בראש חדש אסור בכל החדש וכו' שהוא בו כלומר אותו ר"מ שנודר בו אסור ולכך קרי ליה להבא שהוא עם ראש חדש הבא וכן בחי ראש השנה נמנה משנה הבאה לכך קרי ליה להבא לפי שהוא נמנה משנה הבאה. שנה זו ועומד בראש השנה. שבוע זו ועומד בשנה שביעית אסור בכל השבוע ובשביעית שעברה כלומר אע"פ שהיא מלשעבר אסור בה כיון שנודר בה: מיום ליום. כלומר עד עד ולא עד בכולל לכך אינו אסור אלא עד מיום ליום שנדר: הנודר עד הפסח אסור עד שיגיע. דבלשון בני אדם עד ולא עד בכולל לכך אינו אסור אלא עד שיגיע: עד פני הפסח ר' מאיר אומר עד שיגיע. דה"ק עד לפני יום של פסח: ר' יוסי אומר עד שיצא. דשמא ה"ק עד פני שעה אחרונה של יום אחרון של פסח דסבר דמחית אינם נפשיה לפקיקא ושמא נתכוון לומר פני שעה אחרונה: אמר ר' ירמיה לכשתחשך צריך שאלה לחכם. ואינו מותר בלא שאלה ואע"ג דמן הדין היה מותר שהרי הגיע זמנו גזירה שמא היכלא דאמר יום אחד כלומר אי שרי ליה כשאמר היום לכשתחשך אתי למישרי כשאמר יום אחד ואז הוא אסור עד מעת לעת: ת"ל. דחיש לאיחלופי ליגזר ביום אחד דליתסר אף כשהגיע מעת לעת עד הלילה שאמר עד מעת לעת משום היום דהיום הוא אסור עד הערב ומשני היום ביום אחד מיתלף ואתי למשרי כשנודר בשנוקר ואומר קונם יום אחד עלי לכשתחשך שבור שקרים שקרים נדרו לפי שעבר יום אחד אבל יום אחד בהיום לא מיתלף אם נתיר לו בשאמר יום אחד בחצאי היום כשיבא מעל"ע לא יבא להתיר כשאמר היום בחצאי היום שנדעין לא שמר לא מע"ל ולא יום שלם:

מב א מיי' פי"ח מהל' תרומות הל' כח:
מג ב מיי' שם הל' כב:
מד ג מיי' פי"ו מהל' מעשרות הל' ו סמג עשין קלה:
מה ד מיי' פי"ח מהל' תרומות הל' כב:
א ה מיי' פי"ו מהל' נדרים הל"ח סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רכ סעי' ח:
ב ו מיי' שם הל' ב טוש"ע שם סעי' ג:
ג ז מיי' שם הל"ג טוש"ע שם סעי' ד:
ד ח מיי' שם הל"ד טוש"ע שם סעי' ו:
ה ט מיי' שם הל"ד טוש"ע שם סעי' ט:
ו י מיי' שם הל"ח טוש"ע שם סעי' ח:
ז כ מיי' הל"ב טוש"ע שם סעי' ג:
ח ל מיי' שם הל"ג טוש"ע שם סעי' ה:
ט מ מיי' שם הל"ד טוש"ע שם סעי' ז:
י נ מיי' שם הל"ה טוש"ע שם סעי' י:
יא ס ע מיי' שם הל"ז טוש"ע שם סעי' יא:
יב פ צ מיי' שם הל"ח טוש"ע שם סעי' ח:

תוספות

בגידולי גידולין. כהן דבגל גופיה הוי גידולין של תרומה: קמשמע לן. רבי תניא דאפילו בדבר שאין זרעו כלה גידולין חולין: והתנן הטבל גידוליו מותרין לאכול אכילת ארעי בלא מעשר בדבר שזרעו כלה. כגון חיטין אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולין תרומה כמו גידולין גידולין חולין: ה"ג התם הלא רבו הבא דרבו. פירוש הא דאמר גידולי גידולין אסורין נגי טבל הייני כל כמה דלא רבו גידולי גידולין על העיקר אבל הכא בדבר הלכך מבטלי גידולין לעיקר ובספרים כתוב ריבויא דרבו גידולין על עיקרו מותר קמ"ל דיש לפרש בספרים דמלגא דלרבי תניא מייתי דרבו גידולין על עיקרו:

הדרן עלך הנודר מן הירק

קונם יין בו' שאני טועם היום אינו אסור אלא עד שתחשך. ולא קונם יין שאני טועם היום אינו אסור אלא עד שתחשך. דכיון דאמר היום לא משמע אלא עד שיגמור אותו יום דהיינו עד שתחשך: **שבת זו.** אם נדר בחצאי מימי השבוע אסור בכל ימי השבוע ויום שבת עצמו בכלל איסור של שבוע שעבר דכי אמרי אינשי שבת זו דעתייהו על ימי החול הבאים ועל יום השבת: **חדש זה.** אם נדר בחצאי מימי החדש אסור בכל החדש ולא להבא שאין ראש חדש מכלל האיסור אלא להבא הוא נמנה ומותר: **שנה זו אסור בכל השנה.** דהייהו עד ראש חדש תשרי אבל ראש חדש תשרי לעתיד לבא ואינו מכלל האיסור: **שבוע זה.** שני שמיטה זו אסור עד שישלמו ששה שנים של שמיטה ואסור גם כן בשנה השביעית שהיא כלשעבר. זהו פירוש משנתינו. ואחרים פירשו שבת זו אסור בכל השבת כגון שעומד ביום השבת ונדר ואמר שבת זו וקתני דאסור בכל השבת הבאה ויום שבת זה שעומד בה עכשיו אע"פ שהוא מכלל שבוע שעברה והיינו דקתני והשבת לשעבר. חדש זה אסור בכל החדש וראש חדש להבא כגון דקאי בראש חדש וקתני דאסור בכל החדש הבא ויום ראש החדש עצמו שנדר והא פרכינן בגמרא[ו] פשיטא. שנה זו כגון שנדר בראש השנה אסור בשנה הבאה ויום ראש השנה עצמו שהיא כלהבא. שבוע זה אסור בכל השבוע ושביעית לשעבר כלומר דקאי בשנה השביעית ואמר שבוע זה וקתני דאסור כל שני שמיטה הבאים ובשנה השביעית עצמה שעומד בה אע"פ שנימנית מכלל שבוע שעברה. ולפי האי פירושא נראה לי דאמאי דקתני גבי שבת ושביעית לשעבר וגבי חדש ושנה להבא ולא קתני כולהו בלהבא לאשמועינן דיש לדונר באמצע זמנים הללו דבאמצע שבת ואמצע שביעית אסור בשבת ושביעית הבאים מה שאין כן בנודר באמצע החודש ואמצע שנה שמותר בראש חדש וראש השנה הבאים. מיהו האי פירושא ליתיה דכיון דשבת זו או שבוע זה קאמר למה יאסר בשבת ושבוע הבאים הוה לן למימר שלא יאסר אלא ביום שבת ושנה שביעית שעומד בהן וכדאמרינן בס"ק דראש השנה [יב:] דהמודר הנאה מחבירו לשנה אפילו לא עמד אלא בכ"ט באלול כיון שהגיע אחד מתשרי עלתה לו שנה אלא פירושא קמא עיקר: **ואם אמר יום אחד שבת אחת וכו' אסור מיום ליום.** כלומר היקף אחד וביום אחד אסור מעת לעת: **גמ' לכשתחשך צריך שאלה לחכם.** אע"ג דמדינא כי אמר היום מותר לכשתחשך כדאמרינן במתניתין אפילו הכי מדרבנן צריך שאלה: **אמר רב יוסף גזירה היום משום יום אחד** אמר דאסור עד מעת לעת כמו בסיפא דאמר יום אחד: שבת זו. ועומד בחצאי ביום ג' או ביום ד' אסור כל השבת. כלומר כל ימי אותה השבוע עד סופה ושבת שעברה כלומר ושבת הבא עליו סוף השבוע אסור כמו כן דאף השבת משבוע שעבר וגמ' פריך פשיטא: חדש זה. ועומד בט"ו ימים בטבת אסור בכל החדש עד סופו: ור"ח להבא. פי' ר"מ שבא של אחריו הייינו להבא ומותר בו שהוא [מחדש] הבא: שבוע זה אסור בכל השבוע. ועומד הוא בחצאי השמיטה בשנה רביעית אי חמישית לשמיטה אסור עד סוף השבוע: והשביעית שעברה. כלומר שנה השביעית הבאה היא לשעבר שנמנית עם שמיטה שעברה ואסור בה פי' זה לרוטו. ר"מ שבת זו ועומד ביום שבת ונודר בשבת זו אסור בכל השבת כלומר בכל השבוע הבאה ושבת שעברה כלומר ויום השבת שהוא נודר בו גם הוא אסור ואע"פ שאתמר הוא שהוא משבוע שעבר הואיל ונדר בו אסור ובגמרא פריך פשיטא. חדש זה ועומד בראש חדש אסור בכל החדש וכו' שהוא בו כלומר אותו ר"מ שנודר בו אסור ולכך קרי ליה להבא שהוא עם ראש חדש הבא וכן בחי ראש השנה נמנה משנה הבאה לכך קרי ליה להבא לפי שהוא נמנה משנה הבאה. שנה זו ועומד בראש השנה. שבוע זו ועומד בשנה שביעית אסור בכל השבוע ובשביעית שעברה כלומר אע"פ שהיא מלשעבר אסור בה כיון שנודר בה: מיום ליום. כלומר עד עד ולא עד בכולל לכך אינו אסור אלא עד מיום ליום שנדר: הנודר עד הפסח אסור עד שיגיע. דבלשון בני אדם עד ולא עד בכולל לכך אינו אסור אלא עד שיגיע: עד פני הפסח ר' מאיר אומר עד שיגיע. דה"ק עד לפני יום של פסח: ר' יוסי אומר עד שיצא. דשמא ה"ק עד פני שעה אחרונה של יום אחרון של פסח דסבר דמחית אינם נפשיה לפקיקא ושמא נתכוון לומר פני שעה אחרונה: אמר ר' ירמיה לכשתחשך צריך שאלה לחכם. ואינו מותר בלא שאלה ואע"ג דמן הדין היה מותר שהרי הגיע זמנו גזירה שמא היכלא דאמר יום אחד כלומר אי שרי ליה כשאמר היום לכשתחשך אתי למישרי כשאמר יום אחד ואז הוא אסור עד מעת לעת: ת"ל. דחיש לאיחלופי ליגזר ביום אחד דליתסר אף כשהגיע מעת לעת עד הלילה שאמר עד מעת לעת משום היום דהיום הוא אסור עד הערב ומשני היום ביום אחד מיתלף ואתי למשרי כשנודר בשנוקר ואומר קונם יום אחד עלי לכשתחשך שבור שקרים שקרים נדרו לפי שעבר יום אחד אבל יום אחד בהיום לא מיתלף אם נתיר לו בשאמר יום אחד בחצאי היום כשיבא מעל"ע לא יבא להתיר כשאמר היום בחצאי היום שנדעין לא שמר לא מע"ל ולא יום שלם:

הגהות הב"ח

(ה) בבשנה ושבת (שעברה) מז"מ וז"ב ס"ל לשעבר וכן בסמוך: (ב) רש"י ד"ה והשבת שעברה כלומר ובשבת: (ג) ד"ה ראש חדש להבא כלומר ובראש חדש זה שהוא עומד בתוכו שהוא נמנה: (ד) ד"ה ואם היה וכו' ובאותה שנה וכו' שנמנית לשבוע: (ה) ד"ה ואם אמר וכו' יום אחד אסור מעת לעת: (ו) ד"ה גזירה היום וכו' לכשתחשך הוי מותר כל"ל ומיבעי אע"פ שעבר היום נמתק:

גליון הש"ס

גמ' הטבל גידוליו מותרין. קשה לי הא בטבל ל"ש דגדוליו יבטלו להא בטל בס"ם והוי כמו נדרים דגדולי גידולין אסורין דאין לו ביטול דהוי דשל"מ וה"נ בטל וצ"ע: **ברש"י** ד"ה ור"ח להבא. בלומר. עיין ר"ה דף נח ע"א רש"י ד"ה להבא:

פירוש הרא"ש

והתנן גידולי תרומה [תרומה]. משנה היא בפ"ט דתרומות (מ"ד) ומפרש טעמא בפ"ק דשבת (דף ח:) דילמא משכי ליה ואתי לידי תקלה: **הא** נמי תנינא. אי תיירי נמי בגידולי גידולין אמאי איכא לאקשויי מאי קמ"ל משנה שלימה שניו גידולי גדולין מותרין קיפא דהך מתני' דגידולי תרומה תרומה היא: **והא** תנן הטבל גידוליו תרומה כו'. וכיון דאפילו גידולי גידולין של טבל אסורים בדבר שאין זרעו כלה כל שכן אי תרומה הא בדבר שזרעו כלה גידולי גידולי טבל חולין: **רבויא** דרבו גידוליו על עיקרו דמותר קמ"ל. דהא דאסור גידולי גידולין כלא רבו אבל רבו אפי' גידולין מותרין דגידולי היתר מעלין את האיסור:

הדרן עלך הנודר מן הירק

עד שתחשך. שכן דרך בני אדם כשאומרים היום רוצים לומר עד השלמת היום: שבת זו. עומד בחצאי השבת ואמר שבת זו אסור בכל השבוע: והשבת שעבר. ואסור נמי ביום השבת כי הוא בכלל שעבר: חדש זה אסור בכל החדש. אם עומד בחצאי החדש אסור חדש זה אסור עד תשלום החדש ר"ח כי הוא ומותר בר"ח כי הוא נמנה עם החדש הבא וכן פי' שנה זו אם נדר בחצאי השנה אסור עד תשלום השנה ומותר בר"ה כי הוא נמנה עם העתיד לבא ולשון העולם לומר חדש הבא ושנה העתידה לבא: שבוע זו. היה עומד בחצאי השמיטה ואמר שבוע זו אסור עד תשלום השמיטה והשביעית בכלל שמיטה שעברה אע"פ שהיא מלשעבר אסור בה כיון שנודר בה: מיום ליום. כלומר עד עד ולא עד בכולל לכך אינו אסור אלא עד מיום ליום שנדר: הנודר עד הפסח אסור עד שיגיע. דבלשון בני אדם עד ולא עד בכולל לכך אינו אסור אלא עד שיגיע: עד פני הפסח ר' מאיר אומר עד שיגיע. דה"ק עד לפני יום של פסח: ר' יוסי אומר עד שיצא. דשמא ה"ק עד פני שעה אחרונה של יום אחרון של פסח דסבר דמחית אינם נפשיה לפקיקא ושמא נתכוון לומר פני שעה אחרונה: אמר ר' ירמיה לכשתחשך צריך שאלה לחכם. ואינו מותר בלא שאלה ואע"ג דמן הדין היה מותר שהרי הגיע זמנו גזירה שמא היכלא דאמר יום אחד כלומר אי שרי ליה כשאמר היום לכשתחשך אתי למישרי כשאמר יום אחד ואז הוא אסור עד מעת לעת: ת"ל. דחיש לאיחלופי ליגזר ביום אחד דליתסר אף כשהגיע מעת לעת עד הלילה שאמר עד מעת לעת משום היום דהיום הוא אסור עד הערב ומשני היום ביום אחד מיתלף ואתי למשרי כשנודר בשנוקר ואומר קונם יום אחד עלי לכשתחשך שבור שקרים שקרים נדרו לפי שעבר יום אחד אבל יום אחד בהיום לא מיתלף אם נתיר לו בשאמר יום אחד בחצאי היום כשיבא מעל"ע לא יבא להתיר כשאמר היום בחצאי היום שנדעין לא שמר לא מע"ל ולא יום שלם:

מוסף רש"י

גידולי תרומה. אם זרעה, ואפילו דבר שזרעו כלה, כגון תבואה וקטניות (שבת יז:). **הטבל גידוליו מותרין.** אע"פ שנתמרח בכרי והוקבע למעשר ואל עניו אם טבל, וזרעו ולא הפרים מעשרותיו תחלה ואמת וגמרו וקלרו, מותר לאכילה תרעי עד שימרח בכרי, ואף על גב דגידולי תרומה תרומה, מדרבנן הוא ולחומרא, שלא להפסיד את הכהנים, אבל גידולי טבל חולין הן והרי הן כשקולין כשאר תבואה ואוכל מהן תרעי עד שימרחם (פסחים לד:). **רבויא דרבו.** אם היה תחילתו מים ושב גם בכבילה (ראה"ה בשמו).

הדרן עלך הנודר מן הירק

ור"ח להבא. הוא ר"ח שעבר עתה בקריבו, ומשום דקרי לההוא תשתקד שעבר, קרי לההיא דלקמיה להבא (ר"ה טז.). **עד הפסח.** לענין נדרים, קונם שאיני נהנה לך עד הפסח, **אסור עד שיגיע.** ומשנכנס ליל ראשון מותר, ואם אמר עד שיהא פסח, אסור עד שיגיע (קדושין סד:). **עד פני הפסח.** משמע עד שיגיע ומשמע עד שיצא, ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע. דקסבר לא מעייל חיים נפשיה לפקיקא, דכיון דאיכא לספוקי אי משמע עד שיצא או עד שיגיע, ודאי נדליכא ספיקא הרהר בדעתו בשעת הנדר, דהייהו עד שיגיע (קמן סא.) ומשיגיע אין כאן פני פסח, ואע"פ שכל יום ויום של פסח פני הוא לחכירו, לא מחית חיים נפשיה לפקיקא שיהא צריך לשאול איזה הוא, וכי קאמר פני, קמא דכולה קאמר שהוא פני שבכולן (קדושין סד:). **ור' יוסי אומר עד שיצא.** דסבר מעייל חיים נפשיה לפקיקא, דאיכא לספוקי אי משמע עד שיצא או עד שיגיע קאמר (קמן סא.) דכל חד ותד איה פני לחבירו ולא ידעי הי ניהו, אפילו אחרון הוי מתלתא פני לסופו (קדושין סד:).

יום אחד. דאי סברת ליה לכשתחשך בגלא שאלה אתי למיטעי נמי ביום אחד שיהא מותר לכשתחשך דלא משמע ליה דאיכא מידי בין יום אחד להיום: **היום כיום אחד מיחלף.** דאי סברת ליה כי אמר היום לכשתחשך בגלא שאלה אתי למשרי נמי אפילו באומר יום אחד. אבל יום אחד בהיום לא מיחלף דהא כי אמר יום אחד עמד באיסורו מעת לעת הילכך לא מיחלף ליה למשרי כי אמר היום קודם שתחשך: ומה שנהגו עכשיו בתענית יחיד דלא הוי אלא מצערא ועד פניא ואפי' הכי לכשתחשך סברת ליה בגלא שאלה ולא גזרינן משום יום אחד הייגו משום שהדבר ידוע שדינו של תענית כך הוא ואין איסורו כשאר נדרים שכבר קבעו לו חכמים זמן הילכך אפילו סברת ליה לכשתחשך לא אתי לאחלופי בנודר יום אחד שדיני תענית ונדרים חלוקין הן ולא אתי לאחלופי זה ב"ל: **וראיתי לרשב"א** ז"ל כאן מה שלא נראה לעיני שהוא ז"ל כתב דהיינו טעמא דגזרינן בהיום משום שמקלת אותו יום הותר לו מתחלתו כאומר יום אחד וכיון דדמיין להדדי אתי לאחלופי אבל בתענית דמתסר מתחלת היום לא דמי ליום אחד דמיימר אמר להכי סברינא הכא לכשתחשך לפי שנאסרתי בתחלת היום אבל ביום אחד שלא חל איסורו מתחלתו אינו בדין שהא מותר לכשתחשך. והאי פירושא לא סגי לי דהא באומר היום שהגריכוהו לכשתחשך שאלה מי לא עסקינן דקאי בשעת הנדר קודם שעלה עמוד השחר שנאסר מתחלתו כתענית יחיד אלא ודאי כדאמרן. ומהאי טעמא נמי המקבל עליו להתענות יום אחד בשבת אין מחייבין אותו שיתענה כ"ד שעות דודאי לתענית שאמרו מכמיס נתכוון דהיינו מקודם שיעלה עמוד השחר עד שתחשך: **כמאן אזלא שמעתיה דרב ירמיה בר אבא דרבי נתן.** כלומר דמאי דמגרכינן ליה שאלה לחכם באומר היום לאו משום גזירה בלחוד דסברינא לן דלא שכיח כולי האי לאחלופי דמשום גזירה בלחוד נחמיר ביה ומיהו כיון דכי נדר גאו שפיר עבד כדר' נתן נהי דאי לא הוה שייך למגזר כלל לא מחמרינן עליה לאגרוכי שאלה דאי הכי בכלהו נדרים נמי כי מטי זמנייהו נימא הכי מיהו כל היכא דשייך למגזר כלל מחמרינן עליה וקנסינן ליה הילכך אם היה נדר מצוה כגון ללמוד ולקיים מצוה אינו צריך שאלה. ומאי דמדמה רבי נתן נודר לבונה במה פירשתיו בפרק ארבעה נדרים (לעיל כב.) בסייעתא דשמיא: **שבת זו אסור בכל השבת והשבת לשעבר פשיטא.** דשבת דינו כלשעבר מהו דתימא יומי דשבתא קאמר משום דכיון שימי השבת

אילימא כדקתני. דאמר השנה למה לי למימר פשיטא כיון דאמר השנה משמע (ה) השנה זו קאמר ועיבורה נמי בכלל הוי: **ולא אית כאן עיבור.** ולא ליתסר בעיבורה קא משמע לן: היה עומד בשנה של יובל והיה אומר קונם יין שאיני טועם יובל מהו: **שנה חמשים כלפני חמשים.** ומוסר (ב) נמי בשנת חמשים דאיכו לא קאסר עילויה אלא לאחר חמשים או בשנת חמשים נמי אסור דבשנת חמשים מתחיל יובל הבא: **ואי אסה מונה שנה חמשים ואחת** (ג). שלא תתחיל למנות ז' שנים של שמיטה הבאה בשנת היובל עצמה שלא תהא מונה אחת לשנת נ' ולשנה הבאה אחריה שנת נ"א שניה אלא לשנת חמשים ואחת תהא מונה אחת ושנת נ' עצמה נמנית ליובל שעבר שאין עולה למנין שבוע הבא כדאמרינן: **יובל עולה למנין שבוע.** דשנת חמשים עולה לכאן ולכאן: **אמרו לו וכו'.** אם כן שנת יובל עולה למנין שבוע אינו אלא חמשה בשבוע לאשון של יובל שהשנה שהיא ראשונה שהיא יובל אסור לזרוע בה והשביעית נמי אסורה שהיא שמיטה ואינה אלא חמשה לזריעה: **אמר להם לדבריכם הרי הוא אומר ועשת את התבואה לשלש השנים.** שנה שלשית ושנה שביעית ושמינית עד קצירתה ואי [נמי] אמרת (ד) אין יובל עולה למנין שבוע הרי כאן ארבעה שנים שצריכה לעשות לארבע שנים כילד שנת מ"ח היא שלשית ותבואה שלה צריכה לשלשית עצמה ולשנת ארבעים ותשע שהיא שמיטה ולשנת חמשים שהוא יובל ולשנת חמשים ואחת עד הקציר הרי ארבע שנים. והאי פירכא לדברי הכל היא לדברי יהודה נמי איכא למיפרך דאע"ג דאמר יובל עולה למנין מכל מקום אסור הוא לזריעה והוו נמי ארבע שנים: **אלא.** לדברי הכל ליכא לאוקמי להאי קרא אלא בשאר שני שבוע בשש השמיטות ולא בשמיטה שביעית של יובל ולא קשיא כלל לא לדידי ולא לרבנן לדידי נמי דפרכת לי שש שנים מוקמינן ליה לקרא בשאר שני שבוע בשאר שמיטין ולא בשמיטה לאשונה הסמוכה ליובל: **מתני'** (ו) **אמר קונם יין שאיני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע.** לדברי הכל: **עד שיהא אסור עד שילא.** דמשמע דאמר עד שילא כל הפסח: **עד פני פסח.** משמע עד שיגיע ומשמע עד שילא: **עד שיגיע.** דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא דמשמע דלעולם קודם איסור שביעית מותר לזרוע שש שנים ולדבריך בשמיטה שלאחר היובל אינו מותר אלא חמש שנים שהרי היובל אסור לזריעה וכשיגיעו שש שנים תהא שנה שלשית שנת השמיטה: **לדבריכם.** דסבירא לכו דקרא בכולהו שנים משמע הרי הוא אומר ועשת התבואה לשלש השנים ועל כרחין ליכא לאוקמיה בשמיטה של שנת מ"ט שהרי זרע של מ"ח צריך שיספיק מ"ח ומ"ט וז' וז"א עד הקציר של נ"א אלא איכא לאוקמיה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מלפניו וכבי האי גונא סגי בשלש שנים שהזרע של שלשית יספיק לשלשית ולשביעית ולשמינית עד הקציר: **דילי נמי.** האי קרא דשש שנים תזרע דקא מקשיתו לי מיניה איכא לאוקמה בשאר שני שבוע שאינו סמוך ליובל מאחריו: **מתני'** (ז) **עד הפסח אסור עד שיגיע.** לשון בני אדם משמע עד ולא עד בכלל: **עד שיהא אסור עד שילא.** דמשמע עד שיהא כולו: **עד פני הפסח ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע.** דסבירא ליה לרבי מאיר דנהי דאיכא למימר דעד פני עד רגע אחד שלפני סוף יום האחרון של פסח קאמר לא אמרינן דלא מחית אינש נפשיה לספיקא דיום שני ושלישי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר: **רבי יוסי אומר עד שילא.** דסבירא ליה דמחית אינש נפשיה לספיקא: (ח) **עד הקציר עד הבציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע. זה הכלל כל שומנו קבוע.** כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שילא דכיון דידע זמן המשך איסורו אוסר עצמו בו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר ובציר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה: **גמ' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל אינש נפשיה לספיקא וכו'.** כדפרשינן במתניתין: (ט) **שאי כהי בגוה.** משאי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת: **כולן אסורות.** דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר. אלמא מחית אינש נפשיה לספיקא: **כולן מותרות.** דלא מחית אינש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן **דולמי גדולה שבגדולות קאמר: מוחלפת השיטה.** כאן החליפו שיטתן: **והתניא.** בגיחותא: **ולענין הלכה** כיון דמסכינן להו וקיימא לן [סנהדרין מז:] דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן בתוספתא אמור עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ותע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא מיפוך דבמתני' לאו במעייל אינש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

עד

(ה) ר"ה ט. ערכין יב: לג., (ב) [לעיל יט.], (ג) שייך למתני' לעיל, (ד) שייך למתני' לעיל, (ה) [סוף פי' המשנה שייך לע"ב], (ו) [מכאן שייך לע"ב], (ז) בק"נ פ"ח אות י"ד הגיה דל"ל אב,

תורה אור השלם

1. וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקָרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ: ויקרא כה י
2. שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: ויקרא כה ג
3. וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת הַתְּבוּאָה לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: ויקרא כה כא

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה אילימא וכו' משמע דהשנה זו: (ב) ד"ה שנת חמשים וכו' ומוסר בשנת כל"ל ומיהא נמי נמחק: (ג) ד"ה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. נ"ב עיין מה שפי' רש"י בגליון השנה דף ט: (ד) ד"ה אמר להם וכו' ואי אמרת יובל אינו עולה למנין שבוע כל"ל:

גליון הש"ס

גמ' דר"מ סבר לא מעייל. עיין לעיל דף יח ע"ב: בהר"ן ד"ה אסור בה. **פשיטא** דהשנה. ע' רל"ק ירמיה כח יז:

תוספות

הלך אחר רוב שנים. ולא אית כהו עיבור וכשנדר בשנו ונאסר בחדש העיבור יהיה מותר בחדש אחר לפני ראש השנה קמ"ל דמולה עד סופה נקראת שנה: יין שאני טועם יובל. ה"ה דמצי למימני כי אמר הייובל ומיירי [שעומד] בחצאע הייובל בשנה ומיתסר עד סוף היובל ומיבעיא כשהגיע שנת היובל כלפני חמשים ומיתסר או כלאחר ושרי אי נמי לפי' שני דפרישית במתני' עומד בשנת יובל עצמו מיבעי ליה אם נאסר בה דאי כלפני חמשים ולא נתכוון לאסור אלא בחצויי הבא עליו: מ"ש. מפלוגתא דר' יהודה ורבנן דתניא שנת חמשים ואחת מכאן שאין שנת חמשים נמנית במנין שמיטה אשם היה נמנה א"כ היא אחת למנין שמיטה א"כ נת"ק שנת חמשים כלפני שהרי אינו נמנה לאחריו ובר' יהודה כלאחר חמשים: [ואין כאן] אלא ממש. כגון בשבוע ראשון שסמוך ליובל אחריו כשיגיע ה' שנים עם שנת היובל יהיה שמיטה ויובל אסור בזריעה ומשמע להו דקרא מיירי בכל השמיטות אף בשמיטה הסמוכה ליובל: לדבריכם. שאתם סבורים לעמידת המקרא אף בשמיטה הסמוכה ליובל הרי אמר ועשת את התבואה לשלש השנים ומיירי בכל שמיטה ושמיטה שנה שלשית מספקת לעצמה לשביעית ולשמינית עד אחר קציר והרי כאן ארבעה בשמיטה הסמוכה ליובל לפניה בשביעית ויובל אחורין בזריעה ועוד שנה שאחר היובל ושנה שלשית הרי כאן ארבע: אלא כו'. ולא בכל שמיטות מיירי כלומר מה שמקשין לי מקרא דשש שנים איכא לאוקומי בשאר שני שבוע שבאמצע היובל: למימרא [דרבי מאיר כו'] כדפרישית במתניתין:

שבט (ט) פשיטא דהשנה עד רלש השנה משמע: **ושמע מינה שנה בהשנה.** דאי דיניה כשנה אחת לא מתסר בעבורה אלא בשנים עשר חדש כרוב שנים: **מהו דתימא הלך אחר רוב שנים.** דלית בהן עבור וימא דאע"ג דאמר השנה לא ליתסר אלא כרוב שנים קמ"ל:

ולענין הלכה כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא דיום כיום אחד דמי ואסור מעת לעת: **איבעיא להו אמר קונם יין שאני טועם יובל מאי.** לאו דקאמר כהדין ליתנא דהא כיון דלא אפשיטא בעיין דלעיל כי אמר יובל כיובל אחד דיניה ולא שייך למבעיא אי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים אלא הכא באומר יובל זה עסקינן ולא דק בלישניה משום דעיקר בעיין ליתא אלא אי שנת חמשים כלפני חמשים שאינה כלל לחשבון יובל הבא שאין עושין שמיטה עד חמשים ושבע הילכך נודר דקאי באמצע יובל ואמר יובל זה מיתסר בה אי כלאחר חמשים שאותה שנה עולה לחשבון שמיטה שלאחר חמשים ונודר מותר בה שאין שנת חמשים מכלל יובל שעבר: **ולא שנת חמשים ואחת.** שאין שנת חמשים נמנית לענין שמיטה עד שתהא נמנית בשנת חמשים של יובל שעבר ושנה אחת של שמיטה שאחר אותו יובל: **הרי הוא אומר שש שנים תזרע וכו'.**

דנהי דאיכא למימר דעד פני עד רגע אחד שלפני סוף יום האחרון של פסח קאמר לא אמרינן דלא מחית אינש נפשיה לספיקא דיום שני ושלישי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר: **רבי יוסי אומר עד שילא.** דסבירא ליה דמחית אינש נפשיה לספיקא: (ט) **עד הקציר עד הבציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע. זה הכלל כל שומנו קבוע.** כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה בו תורה שבעה ימים כי אמר עד שיהא אסור עד שילא דכיון דידע זמן המשך איסורו אוסר עצמו בו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר ובציר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע ובציר שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה: **גמ' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל אינש נפשיה לספיקא וכו'.** כדפרשינן במתניתין: (ט) **שאי כהי בגוה.** משאי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת: **כולן אסורות.** דאיכא לספוקי דילמא גדולה שבכת שניה קאמר. אלמא מחית אינש נפשיה לספיקא: **כולן מותרות.** דלא מחית אינש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן **דולמי גדולה שבגדולות קאמר: מוחלפת השיטה.** כאן החליפו שיטתן: **והתניא.** בגיחותא: **ולענין הלכה** כיון דמסכינן להו וקיימא לן [סנהדרין מז:] דר"מ ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן בתוספתא אמור עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ותע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הני מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא מיפוך דבמתני' לאו במעייל אינש נפשיה לספיקא פליגי אלא בלישנא בעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

אילימא כדקתני למה לי למימרא אלא לאו
א דאמר שנה אלמא שנה כהשנה דמי ויום
נמי כהיום דיניה לא לעולם דאמר השנה
ומהו דתימא הלך אחר רוב השנים ולא אית
בהו עיבור קא משמע לן איבעיא להו אמר
יין שאני טועם יובל מאי שנת חמשים
כלפני חמשים או כלאחר חמשים ב ת"ש
ג דתניא פלוגתא דרבי יהודה ורבנן ד וקדשתם
את שנת החמשים שנה שנת החמשים אתה
מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת
מכאן אמרו ה יובל אינו עולה למנין שבוע
רבי יהודה אומר יובל עולה למנין שבוע
אמרו לו לרבי יהודה הרי הוא אומר ו שש
שנים תזרע שדך ואין כאן אלא חמש אמר
להם לדבריכם הרי הוא אומר ז ועשת את
התבואה לשלש השנים הרי כאן
ארבע אלא איכא לאוקמה בשאר שני
שבוע דילי נמי איכא לאוקמה בשאר שני
שבוע: עד הפסח אסור כו': למימרא
ח דרבי מאיר סבר כו': לא מעייל איניש נפשיה
לספיקא

עין משפט נר מצוה

סז א מיי' פ"י מהל' נדרים הל' ד סמג לאוין רמב עוש"ע יו"ד סי' רכ סעי' ע ו:
סז ב מיי' שם הל"ה:
יז ג מיי' פ"י מהל' שמיטה ויובל הל"ז:

פירוש הרא"ש

למה לי למימר. פשיטא דחדש העיבור הוא בכלל השנה דכן משנה וכן מעוברת קרויה שנה: **אלא** לאו דאמר שנה. ותגב אורמיה קא משמע לן דשנה כהשנה ואינו אסור אלא עד תשלום השנה דאי הוי כמו שנה אחת כיון דנאסר עד סוף שנה אמרת בזמן שזה מאי נפקא מינה בעבורה: מהו דתימא הלך אחר רוב השנים. ולא היה בדעתו אלא עד תשלום ו אלול: יובל מאי. אם אמר יובל זה מותר בשנת היובל או לא: תא שמע. דפלוגתא דר' יהודה ורבנן היא: שנת חמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחר. כלומר שנת חמשים אתה מונה לתשלום יובל שעבר ואי אתה מונה אותה להיות אחד ליובל הבא שתהא נקראת תחילת שנת השמיטה הבא: ורבי יהודה סבר דיובל היא תחלת שביעית הבאה. הלכך לרבנן אסור בשנת היובל ולר' יהודה מותר: ואין כאן אלא חמש. בשמיטה ראשונה של יובל: אמר להם לדבריכם. דבעיתו לפרושי דשבע שנים בכל השמיטות איירי ואמטו להכי אקשיתו לי מקצי נמי לדידכו ועשת את התבואה לשלש השנים הלא מציתו לאוקומי בכל השנים דשנה שלפני היובל צריכה לעשות לארבע השנים לעצמה ולשנה שביעית ולשנה היובל ולשנה שלאחר היובל עד הקציר: מתני' עד הפסח אסור עד שיגיע. דבפיפא שייך למתני אסור נקטו בריש נמי אסור: עד שיהא אסור עד שיצא. דמשמע כל זמן שהוא הוה: עד פני הפסח. יש בהשמעות זה שלשה ענינים איכא למימר עד פני פני ימים הראשונים דהייטו עד שיגיע ואיכא למימר עד פני ימים האחרונים ויהיה מותר בימים האחרונים ואיכא למימר עד פני פסח והייטו עד שילא וקאמר רבי מאיר עד שיגיע ולא מעייל אינש נפשיה: